

Vårboskolans

Likabehandlingsplan mot kränkande behandling

2009/10

Det demokratiska uppdraget

Det demokratiska uppdraget ska utgöra grunden för all verksamhet i skolan. Detta uppdrag består av olika delar. En del handlar om att utveckla elevernas kunskap om demokrati och värdegrund, den andra delen innebär att förskolor och skolor ska verka i demokratiska arbetsformer. Detta inflytande kan vara både formellt, t.ex. genom olika råd, och informellt, t.ex. genom möjlighet att diskutera och påverka arbetssätt och innehåll i undervisningen. Den tredje delen av uppdraget handlar om att skolor och förskolor ska fostra demokratiska samhällsmedborgare som kan leva och verka i ett demokratiskt samhälle. Detta innebär ett arbete med värdegrunden. Värdegrundsarbete handlar om relationer mellan människor och om hur vi behandlar varandra som barn, unga och vuxna. Det är en ständigt pågående process som omfattar alla sammanhang i skolan; i undervisningen, på rasterna, på språng mellan lektionerna, i möten mellan elever och skolpersonal och i lärarrummen. Värdegrunden sätts i fokus för att stärka demokratin i skola och samhälle. På detta sätt förebyggs mobbing, sexuella trakasserier, våld, främlingsfientlighet och andra uttryck för bristande respekt för människors lika värde. Förskolan och skolan har en viktig uppgift att motverka alla former av kränkande behandling.

Vad är kränkande behandling?

Gemensamt för all kränkande behandling är att någon eller några kränker principen om alla människors lika värde.

Med **mobbing** menas kränkning vid upprepade tillfällen samt en obalans i makt mellan den som mobbar och den som blir utsatt. Kränkning kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiskt och återkommande och utföras av och drabba såväl vuxna som barn och ungdomar. Det är barnet eller eleven, personen som avgör om beteendet eller handlingen är kränkande. Exempel på kränkning kan vara:

- Fysiska (t.ex. slag och knuffar)
- Verbala (t.ex. bli hotad eller kallad hora, bög)
- Psykosociala (t.ex. bli utsatt för utfrysning, ryktesspridning, blickar)
- Text- och bildburna (t.ex. klotter, brev, lappar, e-post, sms , mms)

Tidigare har man talat om mobbing, men idag har begreppet utvidgats och kallas numer kränkande behandling. Likabehandlingsplanen omfattar förutom mobbing även andra kränkningar som:

Diskriminering – ett övergripande begrepp för negativ och därmed kränkande behandling av individer eller grupper av individer utifrån olika grunder såsom kön, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder. Diskriminering används också som begrepp i fall där samhällsinstitutionen genom t.ex. sina strukturer och arbetssätt upplevs som kränkande.

Sexuella trakasserier – avser kränkningar grundade på kön eller som anspelar på sexualitet.

Rasism – bygger på föreställningen om att vissa folkgrupper ses som mindre värda och därmed legitima att förtrycka, utnyttja eller kontrollera.

Främlingsfientlighet – avser motvilja mot grupper som definieras genom fysiska, kulturella/etniska eller beteendemässiga karakteristiska.

Homofobi – avser motvilja mot eller förakt för homo- eller bisexualitet och homo- och bisexuella personer samt transpersoner.

Samt förbud mot repressalier.

Vad säger skollag/läroplan/skolplan?

Ur Skollagen

”Var och en som verkar inom skolan skall främja aktning för varje människas egenvärde och respekt, för vår gemensamma miljö, särskilt skall den som verkar i skolan bemöda sig om att hindra varje försök från elever att utsätta andra för kränkande behandling” (1 Kap §2, 1 kap §9)

Läs mer på: www.skolverket.se

Ur läroplanen Lpo-94

Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Inge i skolan ska utsättas för kränkande behandling. Tendenser till kränkande behandling ska aktivt bekämpas.

Ur Barn- och utbildningsplan för Burlövs kommun

”Kränkande behandling, våld och mobbning ska aktivt motarbetas. Ingen skall behöva känna sig kränkt eller uppleva att någon uppträder på ett sätt som strider mot den värdegrund som samhället vilar på. Varje förskola och skola skall motverka varje typ av mobbning.”

Läs mer på: www.burlov.se

Lag om förbud mot all kränkande behandling!

Lagen trädde i kraft den 1 april 2006

Riksdagen har fattat beslut om förbud mot diskriminering och kränkande behandling av barn och elever. Det innebär att diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion, sexuell läggning och funktionshinder förbjuds i förskolan, skolan och vuxenutbildning. Lagen innebär också att barn och elever har ett lagligt skydd mot annan kränkande behandling, som exempelvis mobbning. Lagen omfattar all verksamhet som beskrivs i skollagen; förskoleverksamhet, skolbarnomsorg, grund och gymnasieskola samt kommunal vuxenutbildning.

Vilka ser till att lagen följs?

Skolverket och ombudsmännen, JämO, DO, HomO, HO, ska utifrån sina ansvarsområden se till att lagen följs. Skolverket har ett särskilt ansvar för den nya lagen genom att ett barn-och elevombud för likabehandling tillvaratar det enskilda barnets och elevens rättigheter.

Ansvarsfördelning

Rektor

Det är rektors ansvar att:

- se till att all personal, alla elever och vårdnadshavare känner till att diskriminering och annan kränkande behandling inte är tillåten på skolan.
- se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att främja barns, elevers och vuxnas rättigheter, samt att motverka diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder samt annan kränkande behandling.
- årligen upprätta, utvärdera och revidera en likabehandlingsplan i samarbete med personal och elever.
- om skolan får kännedom om att diskriminering eller annan kränkande behandling förekommer, se till att utredning görs och att åtgärder vidtas.
- se till att skolpersonal har ett gemensamt system för hur de dokumenterar anmäld/upptäckt diskriminering och annan kränkande behandling och de åtgärder som vidtagits.

Personal

Det är skolans personals ansvar att:

- följa skolans likabehandlingsplan.
- följa skolans gemensamt utformade värden och normer.
- informera och samtala med de elever och deras föräldrar, som personalen främst är ansvarig för, om innehållet i likabehandlingsplanen och skolans trygghetsarbete.
- ifrågasätta och reflektera över de normer och värderingar som han/hon förmedlar genom sitt förhållningssätt och bemötande. I sitt arbete och undervisning sträva efter likabehandling av eleverna.
- se till att åtgärder vidtas då diskriminering eller annan kränkande behandling misstänks/anmäls/upptäcks.
- dokumentera misstänkt/anmäld/upptäckt diskriminering och annan kränkande behandling och de åtgärder som vidtas.
- bevaka att utredda fall av diskriminering och annan kränkande behandling, där den enskilda läraren är berörd, följs upp.

Elever

Det är alla elevers ansvar att:

- följa skolans gemensamt utformade värden och normer.
- påtala diskriminering och annan kränkande behandling som förekommer på skolan.

Personer som elever på vår skola bl.a. kan prata med är:

- personal
- rektor
- antimobbinggruppen
- kurator
- skolsköterska
- föräldrar

Genom den nya lagen får barn och elever förbättrade möjligheter till skadestånd vid såväl diskriminering som annan kränkande behandling. Skadestånd kan utgå om ansvariga i verksamheten inte följer lagens bestämmelser.

HANDLINGSPLANER FÖR VÄSTRA REKTORSOMRÅDET

VÅRBOSKOLAN

Alla som arbetar i skolan ska visa respekt för den enskilde individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt. Vidare ska alla aktivt motverka trakasserier och förtryck av individer och grupper, samt kontinuerligt arbeta för att kränkningar aldrig ska förekomma. Varje form av kränkande behandling ska resultera i en reaktion från vuxna i skolan.

Föräldrars medverkan i det förebyggande arbetet är av stor vikt. Att alltid meddela skolpersonal vid kännedom om att någon elev blir kränkt. Föräldrar ska under varje läsår få handlingsprogrammet presenterat på ett föräldramöte och ges möjlighet till diskussion om allas ansvar och skyldigheter. Likabehandlingsplanen finns även tillgänglig på skolans hemsida.

All personal får varje läsår en egen aktuell handlingsplan. Mentorerna ska varje läsårsstart gå igenom och diskutera handlingsplanen med eleverna i mentorsgrupper samt helklass.

Vårboskolans antimobbingteam träffas en gång per månad med elev- och lärarrepresentanter. Teamet består av 11 vuxna – 2 representanter från varje arbetslag, 1 representant från Lilla Gruppen, en skolvårdinna samt skolans kurator - samt 2 elevrepresentanter från varje klass. Elevrepresentanterna väljs med omsorg så att ”rätt” elever utses. De deltar inte i behandlingsarbetet, utan skall ge tips och idéer kring arbetet med att motverka mobbing, trakasserier och annan kränkande behandling samt lämna lägesbeskrivningar då det gäller den allmänna atmosfären på skolan.

Teamets huvudsakliga uppgift är att behandla alla fall av akut mobbing, trakasserier och annan kränkande behandling, med syfte att få detta att omedelbart upphöra. Man arbetar företrädesvis enligt Farstametoden, alla vuxna representanter har fått utbildning i denna metod. En av gruppens medlemmar har uppgift att vara sammankallande.

Antimobbingteamet har ett informationsblad om sin verksamhet på Vårboskolans hemsida. Antimobbingteamet kan under kontorstid i regel nås via skolexpeditionen på tel 439218. Under annan tid på angivet nummer i skolkatalogen.

En mångkulturell skola

Vårboskolan välkomnar alla elever oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder. Vårboskolans elevunderlag innefattar en mängd nationaliteter, kulturer och religioner. 50-60% av alla elever på skolan har utländsk bakgrund. Dessutom är sarskolan en integrerad del av skolan.

Elevers rätt till stöd

Det är den utsatte eleven som avgör om ett beteende eller en handling är oönskad eller kränkande. Eleven har rätt att få stöd och hjälp när han/hon känner sig kränkt. Elevers upplevelser av kränkningar får inte avfärdas. Vem eleven än kontaktar så har han/hon rätt att bli tagen på allvar och få stöd. För att skolan ska kunna göra något måste någon i personalen få vetskap om det inträffade. Åtgärderna ska i möjligaste mån ske i samråd med eleven. Skolpersonal har dock alltid ett vuxenansvar att skydda barn och elever från att fara illa.

Aktivt arbete vid fall av kränkande behandling

Personal som blir vittne till kränkande behandling ingriper genom att genast avbryta handlingen och tydligt markera. Därmed meddelas berörd mentor om vad som hänt och vilka åtgärder som vidtagits.

Mentorn pratar med den elev som gjort sig skyldig till kränkningen och gör klart att detta inte får förekomma samt konsekvenserna av ett upprepat beteende. Mentorn kontaktar berörd elevs föräldrar. Mentorn pratar även med den elev som blivit kränkt samt dess mentor som kontaktar dennes föräldrar.

Om problemet kvarstår tillämpas Vårboskolans antimobbningsplan.

Så här handlar vi om mobbning/kränkning kvarstår:

Vid misstanke om att någon elev utsätts för upprepade kränkningar skall anmälan snarast göras till antimobbingteamet för att denna så snabbt som möjligt skall kunna utreda om man skall ta sig an fallet eller om andra åtgärder skall vidtas.

Varje mobbingfall handhas av två personer.

Teamet är uppdelat i två grupper: en för årskurs 6 och 7 och en för årskurs 8 och 9.

Respektive grupp går igenom om det förekommer mobbning. När samtalet med eleverna är slut lämnar eleverna lokalen och de vuxna medlemmarna diskuterar igenom vilka behov som finns och vilka medlemmar som ska ta på sig ett specifikt fall. Allt dokumenteras. Vid nästa tillfälle tas elevärendena upp igen för att se vilken utveckling som har skett.

Vid ett mobbningsfall är det alltid två lärare som jobbar med ett fall. Antimobbingteamet samlar försiktigt in information om mobbingen. Först samtalar man med den som kom med beskedet om mobbingen och sedan med mobbingoffret. Det är samtalet med mobbingoffret som är det viktigaste. Sedan tas ett samtal med den elev som har mobbat. Diskussion kring när vårdnadshavarna ska kontaktas gör i antimobbinggruppen och ser olika ut från gång till gång beroende på omständigheterna. Kontroll görs om mobbingen har upphört annars sker ytterligare uppföljningssamtal med de inblandade eleverna. Om det skett mobbning av en elev av många i en klass har skolans kurator arbetat enskilt med eleverna i klassen i olika omgångar och haft nära samarbete med mentor och vårdnadshavare. Vid trakasserier t.ex. tafsning har kurator skrivit brev till elevernas vårdnadshavare och uppmanat dem att diskutera saken med sina barn och att vårdnadshavarna sedan har tagit kontakt med vår kurator för att bekräfta att de fått ta del av informationen. Sedan samtalar vår kurator med eleverna i fråga.

Antimobbingteamet skall alltid informera skolledningen om pågående mobbingfall. Om gruppen misslyckas med något enskilt fall i sitt behandlingsarbete skall arbetslaget ifråga samt elevvårdsteamet informeras. Dessa beslutar om vidare åtgärder.

Kränkning mellan vuxen och elev

Alla som arbetar i skolan skall medverka till att det skapas ett demokratiskt och jämlikt klimat där alla respekterar varje individs okränkbarhet.

Varje form av kränkande behandling eller negativ särbehandling från personals sida gentemot elev är oacceptabelt. Eventuella yttringar av sådant beteende skall meddelas rektor så att denne kan agera i ärendet. Det är då viktigt att båda parter hörs och får möjlighet att framföra sina åsikter.

Om rektor kommer fram till att kränkande behandling gentemot elev förekommit, skall detta

agerande förklaras oacceptabelt för den anställde. Vidare skall rektor genom att samtala med parterna söka få till stånd samförstånd och en positiv atmosfär dem emellan. Finner rektor att en brottslig handling har begåtts, skall polisanmälan göras.

Kränkande beteende i form av utsaga eller åtbörd får ej heller förekomma från elevs sida gentemot skolans personal. Vid sådan händelse skall elevens mentor eller annan vuxen påtala för eleven att sådant inte tolereras. Om efterrettelse ej sker, skall ansvars- och ärendegång enligt skolans elevvårdsplan följas.

Dokumentation förs under hela ärendet

Kränkning/mobbning bland vuxna

Den personal som upplever sig bli utsatt för trakasserier bör om möjligt tala om att beteendet är oacceptabelt och oönskat, det kan ibland räcka för att beteendet ska upphöra. Om det fortsätter bör medarbetaren informera sin närmaste chef (eller dennes chef) och/eller ta hjälp av sin fackliga representant och kräva att åtgärder vidtas för att stoppa trakasserierna.

Att slippa trakasserier på sin arbetsplats är en rättighet och ingen ska behöva känna sig generad över att göra en anmälan. Det är viktigt att den som trakasserar får veta att beteendet inte tolereras. Det kan ske muntligt och gärna med en tredje person närvarande. Orkar man inte möta den som trakasserar, så kan man skriva ett brev och spara en kopia. Underrätta närmaste chef eller överordnad chef som har skyldighet att agera.

Om du som personal upplever dig utsatt för trakasserier kan du även prata med:

- facklig representant
- företagshälsovården

Förändringar i vårt likabehandlingsarbete

Inför läsåret 09/10 har vi valt ett nytt upplägg på vårt likabehandlingsarbete för att skapa ett upplägg som blir tydligt både för elever, föräldrar och personal samt ger alla inflytande över planen.

Under vårterminens föräldramöten fördes ett samtal med föräldrarna om vilken av diskrimineringsgrunderna de ansåg arbetslaget skulle arbeta med under läsåret 09/10. Sedan diskuterades även ämnet med eleverna på livskunskapslektioner under vårterminen.

Tillsammans tog man sedan ställning till vilken av diskrimineringsgrunderna som var lämplig att arbeta med samt gav förslag på vilka aktiva åtgärder som man skulle använda sig av. Varje arbetslag kommer sedan att tillsammans med elever och föräldrar under vårterminen 2010 utvärdera årets likabehandlingsplan och besluta om nya åtgärder inför läsåret 2010/11.

Aktiva åtgärder:

A-lag Röd

- **Vald diskrimineringsgrund:**
  - Åtgärder för att främja elevers lika rättigheter och möjligheter oavsett kön samt motverka trakasserier.
- **Föräldrainflytande**
  - Likabehandlingsplanen har tagits upp för diskussion på flera föräldramöten under vt-09 och ht-09.
  - Diskussion fördes bl.a. kring vilken diskrimineringsgrund som arbetslaget skulle arbeta med under läsåret.
- **Elevinflytande**
  - Inflytande över de tematiska uppläggen.
- **Valda aktiviteter**
  - Material som t.ex. ”Genuspedagogik” av K Svaleryd och ”På tal om kvinnor och män”.
  - Bild: Tema ”Bilderna av pojkar och flickor” ht-09
  - LK: Värderingsövningar och diskussioner vid flera tillfällen, återkommande
  - SO: Genusfrågan, förhållandet mellan män och kvinnor, finns med som en röd tråd i undervisningen.
  - TK: Diskussioner om manliga strukturer inom teknikämnet. Varför uppmärksammas inte kvinnliga forskare etc.
  - Sv: Vänskapstema ht-09.
  - Schemabrytande dag 14 oktober 2009. Olika typer av värderingsövningar.
- **Utvärdering**
  - Föräldramöte under vt-10
  - Diskussion på livskunskap och mentorstid med eleverna inför föräldramötet vt-10.
  - Kontinuerliga diskussioner i arbetslaget.

A-lag Gul

- **Vald diskrimineringsgrund:**
  - Åtgärder för att främja elevers lika rättigheter och möjligheter oavsett kön samt motverka trakasserier.
- **Föräldrainflytande**
  - 2/2 2009 En förälder påpekade under föräldramöte att dottern blivit utsatt för könsord och dylikt – diskussion kring detta.

- 19/5 2009 Föräldramöte. På våra frågor hade ingen förälder kunskap om eller känsla av att eleverna inte blir likvärdigt behandlade. En förälder visade allmänt intresse för olika kulturer. Beslut togs om att vid nästa föräldramöte ht-09 skulle pedagogerna få synpunkter på vad de gör samt förslag till arbetsgång.
- **Elevinflytande**
  - Under diskussioner på livskunskap och mentorstid anser sig inte eleverna bli utsatta för någon av de problemområden som finns i likabehandlingsplanen men höstterminens enkät visar att flickor och pojkar inte känner sig lika behandlade.
- **Valda aktiviteter** – under ht-09.
  - Diskussioner under livskunskapen
  - Försök med flick-/pojkgupper skall fortsätta och ev utökas.
  - Involvera hemspråkslärare
  - Utröna om flickor/pojkar känner sig olika behandlade eller orättvist behandlade
  - Bearbeta attityder
  - Östersjöprojekt – tema Familjen.
- **Utvärdering**
  - Föräldramöte 2010

A-lag Grön

- **Vald diskrimineringsgrund:**
  - Åtgärder för att främja elevers lika rättigheter och möjligheter oavsett kön samt motverka trakasserier.
- **Föräldrainflytande**
  - Föräldrarna var delaktiga i val av diskrimineringsgrund under föräldramöte som genomfördes under vårterminen 2009.
- **Elevinflytande**
  - Har varit delaktiga i val av diskrimineringsgrund
  - Har varit delaktiga vid planering av temadagar m.m.
  - Har gett förslag till innehåll.
- **Valda aktiviteter**
  - ”Läsprojekt” med utvald litteratur som tar upp vald diskrimineringsgrund (svenska)
  - Kill- och tjejgrupper under livskunskapen vid vissa tillfällen under läsåret.
  - Samlevnadsundervisning framför allt inom SO och NO
  - Kill- och tjejgrupper i musik vid vissa tillfällen under läsåret.
  - Temadag med inbjudna föreläsare.
- **Utvärdering**
  - Fortlöpande under året under livskunskapen
  - Vid föräldramöte vårterminen 2010.

A-lag Blå

- **Vald diskrimineringsgrund:**
  - Åtgärder för att främja elevers lika rättigheter och möjligheter oavsett kön samt motverka trakasserier.
- **Föräldrainflytande**
  - Delvis på utvecklingssamtal vt-09
  - Föräldramöte 23/4 för hela åk 8.
  - Inbjudan till föreläsningkväll i ämnet i okt-09

- Föräldramedverkan på klassråd och livskunskap, då föräldrar berättar om sina yrken/arbeten och också belyser genusperspektivet.
- **Elevinflytande**
  - Diskussion på klassråd och livskunskap
  - Innehåll när det gäller temadag i oktober -09: "Manliga och kvinnliga yrken" med inbjudna gäster (inkl föräldrar) t.ex. från polis, militär m.m.
  - Under praon ht-09
- **Valda aktiviteter**
  - Samarbete sker med jämställdhetsprojekt i SO.
  - Temadag med kvällsföreläsning för föräldrar 14/10.
  - Värderingsövningar och dyligt på klassråd och livskunskap
  - Special uppgifter under praon ht-09.
- **Utvärdering**
  - Föräldramöte vt-10
  - Klassråd och livskunskap vt-10

Lilla Gruppen

- **Vald diskrimineringsgrund:**
  - Åtgärder för att främja elevers lika rättigheter och möjligheter oavsett funktionshinder samt motverka trakasserier.
- **Föräldrainflytande**
  - Föräldrträffar
  - Utvecklingssamtal
  - Veckobrev
- **Elevinflytande**
  - Lektioner i livskunskap
  - Dagliga samtal kring likheter och olikheter och allas rätt att få vara som man är.
  - Dagliga samtal kring olikheter/funktionshinder.
  - KP-veckosamtal
- **Valda aktiviteter**
  - Diskussioner i smågrupper/hela gruppen.
  - Filmvisning vid flera tillfällen
  - Svenska: Skriv- och läsövningar kring funktionshinder.
- **Utvärdering**
  - Löpande utvärdering kring att man måste visa respekt och respektera andra oavsett om de har funktionshinder eller ej. Allas rätt att delta och närvara är en självklarhet. Detta arbetar vi med och utvärderar på KP-samtal med elever och vårdnadshavare.

Övrig personal

- Biträdande rektor och kurator – utbildning i diskriminerings- och mobbningsfrågor vid Malmö högskola ht-09

Utvärdering av föregående års likabehandlingsplan

- **Allmänna aktiva åtgärder.**

Åtgärd	Tidplan	Ansvarig	Uppföljning	Utvärdering
Livskunskap (LK) + mentorstid (MT). Arbete med allmänna värdegrundsfrågor samt likabehandlingsplanens fem diskrimineringsgrunder.	Införs från läsåret 08/09. 30 min/vecka + 30 min mentorstid.	Skolledning samt mentorer	Utvärderas i slutet av läsåret.	Fortsätter under lå 09/10 efter disk. i arbetslag och i utvecklingsgruppen (UG)
Inköp av material samt arbete med detta – t.ex Livsviktigt, Värdegrundshandboken m.m.”	Lämnats ut till respektive a-lag för bearbetning och disk.	Skolledning		Genomförs. Ligger till grund för diskussioner under LK samt MT.
Lagt till frågeställningar angående de fem diskrimineringsgrunderna i skolans trivselenkät samt kartläggning.	Genomförs i november 2008.	Skolledningen sammanställer. Resultatet tas upp i utvecklingsgruppen.		Genomfört – resultat redovisas i likabehandlingsplanen. Fortsätter.
Trivselenkät – används för att upptäcka, förebygga och förhindra uppkomsten av trakasserier och annan kränkande behandling.	Genomförs en gång per läsår.	Skolledning, mentorer samt antimobbinggruppen. (AMG)	Följs upp av AMG, i UG samt i kvalitetsredovisningen.	Genomfört och kommer att fortsätta.
Utbildning kring likabehandling - rektorer, bitr. rektorer, kurator, skolsköterska samt representanter från skolans pedagogiska personal.	14/10-08			Genomfört och har gett nya tankar kring likabehandlingsplanens utformning.
Kartläggning av konkreta åtgärder som genomförs inom ämneslagen samt inom arbetslagen.	Under ped. konferens vecka 45 (ämneslag) samt i nov. 2008 (a-lag)	Ämnesgrupper Arbetslag	Sammanställs i likabehandlingsplanen och följs upp i UG	Genomfört. Nya rutiner har framtagits för läsåret 09/10.
Klassråd – ge utrymme och tid för värdegrundsdisk. samt elevinflytande.	Schemalagt en gång per vecka.	Mentorer		Används flitigt samt kommer att fortsätta.

Elevråd - ger inflytande till eleverna inom alla fem diskrimineringsgrunder.	Möten en gång per månad.	Elevrådsstyrelsen samt ansvariga pedagoger.		Fortsätter
Utarbetande av nya trivsel- och arbetsregler	Ht-08	Elevrådet		Ytterligare en omarbetning kommer att ske ht-09.
Utvecklingssamtal och individuella utvecklingsplaner.	Minst en gång per termin	Mentorer		Fortsätter – inkl uppstart av nytt projekt angående mål och kriterier ht-09
Samtal med kurator	Vid behov	Mentorer, kurator, föräldrar		Fortsätter
Arbetslagsmöten – elevvård finns med som en stående punkt på varje möte.	Två gånger schemalagt per vecka.	Arbetslagen		Fortsätter
Rastvakter och matsalsvakter – förhindra trakasserier.	Schemalagt för att täcka skolans behov.	Skolledningen samt pedagogisk och övrig personal.		Fortsätter
Skolråd och föräldramöten – öka föräldrarnas inflytande på skolverksamhet samt likabehandlingsplanens innehåll.	1-2 gånger per termin	Skolledning, mentorer.		Ny rutin har införts under vt-09 för att säkerställa detta.
Skolvärdinna och skolassistenter i korridor och cafeteria – uppmärksamma trakasserier samt finnas tillgängliga för eleverna vid behov.	Dagligen	Skolledning		Fortsätter
Gemensam skolledare med överblick över både Tågarpskolan och Vårboskolan.		Skolledningen	I dagliga möten och övergripande ledningsgruppsmöten.	Har fungerat under läsåret 08/09 – nya förutsättningar under lå 09/10.
Syv-arbete t.ex Framtidståget, arbetslivsdagar	Sker årligen	Studie- och yrkesvägledare		Fortsätter

Elevvårdsteam –en instans där konkreta fall av mobbing, trakasserier och annan kränkande behandling kan uppmärksammas och åtgärdas, även förebyggande åtgärder kan planeras och initieras här i samarbete med psykolog, socialförvaltning och polis och består av repr. från skolledningen, skol-sköterska, kurator, syv samt specialpedagog.	Träffas varje vecka	Skolledningen		Fortsätter
Temadagar kring Mänskliga rättigheter med föreläsningar från Rädda barnen, BRIS, Amnesty etc samt film, diskussioner och olika studiebesök.	20-21/10-08	Temagrupp, Hälsogrupp samt arbetslag	Arbetslagen utvärderar och lämnar in synpunkter till Hälso- och temagruppen senast den 10/11-08	Genomfört med gott resultat.
Aktivt arbete mot användandet av ”fult språk” som kan uppfattas som trakasserier.	Kontinuerligt	Mentorer, arbetslag All personal som ser eller hör markerar.	Genom frågor i trivsel-enkäten som analyseras och tas upp i UGsamt diskussion med mentorer och i a-lag samt vid behov meddelas AMG.	Fortsätter

- **Åtgärder för att främja elevers lika rättigheter och möjligheter oavsett kön samt motverka trakasserier.**

”Genustänk” vid planering av temadagar, utflykter m.m.	Kontinuerligt	Arbetslag, mentorer		Fortsätter
Uppdelning i tjej- och killgrupper: undervisning eller redovisning	Vid behov någon gång per läsår.	Ämneslärare inom språk, SO		Fortsätter
Arbete med tjejgrupp i 7A och 7D.	V 47-49	Kurator samt bibliotekarie		Genomfört och avslutat. Lå 09/10

”Rädda Barnen” håller i tjejgrupper för åk 8	v. 13 fram till sommaren	Representanter från Rädda Barnen		genomförs tjej- och killgrupper som en del av elevens val.
Deltagande i ”Östersjöprojektet” – med ämnet Lika-behandling som tema. Jämförande studie mellan deltagande länders syn på lika-behandling. Enkäter genomförda bland elever, föräldrar och pedagoger på ämnet negativt språkbruk.	Ht/vt 08. Elevmöte i Glimminge i september 2008. Avslutande möte för pedagoger 14-16 november i Kaliningrad.	Deltagande lärare, elever samt skolläda-ning.		Genomfört och avslutat. Nytt projekt är startat med tema ”Familjen” – kommer att genomföras i åk 7.
Tema: Kärlek och sex – besök av RFSL, diskussioner kring jämlikhetsfrågor etc.	Årligen för åk 9.	SO-gruppen		Fortsätter
Genustema + tas upp i kurser som Lag och rätt, demokrati och diktatur.	Åk 6-9 årligen	SO-gruppen		Fortsätter
Eleverna går igenom alla moment i de estetiska ämnena men får sedan möjlighet att profilera sig, ”att få vara” pojke eller flicka genom de olika uttryck som är naturliga i våra kulturer.	Dagligen	Lärare inom de praktisk-estetiska ämnena		Fortsätter
Att tydliggöra skillnader och ibland ”vända” på roller – diskussion kring stereotyper, fördomar	Vid behov	Lärare inom de praktisk-estetiska ämnena		Fortsätter
Samlevnadsundervisning	Åk 8	NO-gruppen		Fortsätter
Tjejer får möjlighet att förkovra sig i teknik (sommarkurs)	Årligen varje sommar under en vecka.	NO-gruppen, skolläda-ning		Kunde ej genomföras under vt-09 pga sent svar från skolverket. Nytt försök görs vt-10.
Uppmärksamma kvinnliga/manliga vetenskapsmän, historiska personer, författare, kompositörer.		Alla ämnesgrupper		Fortsätter

- **Åtgärder för att främja elevers lika rättigheter och möjligheter oavsett etnisk tillhörighet samt motverka trakasserier.**

Extra utvecklings-samtal vid behov		Mentorer + övriga lämpliga.		Fortsätter
Servering av muslimsk kost i matsalen	Varje dag	Matbespisningspersonalen		Fortsätter
Blandade grupper vid grupparbeten – ökad integration, samt språkligt utbyte		Undervisande lärare		Fortsätter
Diskussioner kring svenskar och personer med invandrabakgrund – attityder, orsaker etc.	Under LK	Arbetslag och mentorer		Genomförts och fortsätter vid behov
Tas upp i flera delkurser inom SO – demokrati och diktatur, Lag och rätt, andra världskriget, det globala perspektivet.	Åk 6-9 årligen	SO-gruppen	Eleverna utvärderar delkurserna.	Fortsätter
Aktsamma vid formulering av prov/arbetsmaterial så att alla elever förstår vad som efterfrågas oavsett svenskkunskaper.	Kontinuerligt	SO-gruppen		Fortsätter
Genetikundervisning		NO-gruppen		Fortsätter

- **Åtgärder för att främja elevers lika rättigheter och möjligheter oavsett religion eller annan trosuppfattning samt motverka trakasserier.**

Föräldrainformation angående t.ex. fastan – viktigt att äta och dricka för att orka med skolarbetet.	Ta upp på utvecklingssamtal och föräldramöten	Arbetslag, mentorer		Fortsätter
Belyser likheter och skillnader inom världsreligionerna i ett flertal delkurser samt diskussion kring skapelseberättelser och livets uppkomst/utveckling	I biologi, fysik och SO för åk 6-9.	SO- och NO-gruppen		Fortsätter

Vara varse att inte alla elever vill bli avbildade eller fotograferade av religiösa skäl.		Skolledning samt pedagoger.		Fortsätter
---	--	-----------------------------	--	------------

- **Åtgärder för att främja elevers lika rättigheter och möjligheter oavsett funktionshinder samt motverka trakasserier.**

Uteaktiviteter ledd av skolvårdinna	Schemalagt för åk 6 och 7.	Mentorer, skolvårdinna, skolledning.		Fortsätter
Speciallärare till elever i behov av stöd samt mindre grupperingar genom bl.a. trelärarsystemet.	Under hela läsåret i de ämnen där behov finns/Dagligen	Ämneslärare, mentorer/a-lag, skolledning, speciallärare/pedagog Föräldrar Elever	Utvecklingssamtal	Fortsätter
Uppläsning av prov, tillgång till datorer, prov vid datorn, utökad tid, provhjälp, tydliga instruktioner, korta uppgifter, muntliga prov/omprov samt egna böcker att skriva i m.m.	Under hela läsåret, vid behov.	Ämneslärare inom språk, SO, praktisk-estetiska ämnen, NO-ämnen.	Utvecklingssamtal	Fortsätter
Ge alternativ så att eleven alltid kan ha förmåga att delta.	Dagligen	Ämneslärare		Fortsätter
Ge kunskap om människokroppen, nervsystemet m.m.	Årligen i åk 9	NO-gruppen		Fortsätter
Läroböcker med CD-skivor.	Vid behov	Undervisande lärare.		Fortsätter
Tillgång till anteckningar istället för lärobok.	Vid behov	Undervisande lärare		Fortsätter

- **Åtgärder för att främja elevers lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning samt motverka trakasserier.**

Tema: Kärlek och sex – besök av RFSL, diskussioner kring jämlikhetsfrågor etc.	Årligen för åk 9.	SO-gruppen NO-gruppen		Fortsätter
Samlevnadsundervisning	Årligen för åk	NO-gruppen		Fortsätter
Hur människor med annan sexuell läggning behandlas i världen tas upp i ett flertal kurser.	Åk 6-9 vid ett flertal tillfällen per år.	SO-gruppen		Fortsätter

Resultat av trivselenkät 2008/09

Bilaga 1

Totalt har 90% (87%) av eleverna deltagit. Enkäten genomfördes under mentorstid i november 2009. Fjorårets siffror i parantes – ur analys syfte.

1. Hur är det att gå på din skola?

Mycket bra	Bra	Varken bra eller dåligt	Dåligt	Mycket dåligt	Inget svar
34,3%	52,3%	11,3%	0,6%	0,9%	0,6%
(ej svars alt)	(71,6%)	(22,6%)	(2,6%)	(1,3%)	(1,9%)

Andelen elever som säger sig trivas bra eller mycket bra på skolan har ökat från 71,6% till 86,6% vilket är mycket glädjande. Under hösten 2008 var klimatet mycket lugnare på skolan tack vare en hög andel vuxna i korridorerna vilket kan vara en anledning till den stora ökningen. Även andelen elever som säger sig må dåligt eller mycket dåligt har mer än halverats.

2. Hur trivs du i klassen?

Mycket bra	Bra	Varken bra eller dåligt	Dåligt	Mycket dåligt	Inget svar
56,7%	31,3%	9,6%	0,6%	0,9%	0,9%
(ej svars alt.)	(84,6%)	(12,9%)	(0,3%)	(1,3%)	(0,9%)

Ungefär samma antal elever som ifjor anser att de trivs mycket bra eller bra i klassen d.v.s. 88% (en liten ökning med 3,4%). Denna siffra ligger på samma nivå som andelen elever som anser sig trivas på skolan i stort, vilket förstärker intrycket att ett lugnare korridorsklimat ger ökad trivsel. Målsättningen från ifjor har således uppnåtts.

3. Brukar någon reta dig i skolan?

Aldrig	Ibland	Ofta	Varje dag	Inget svar
78,6%	19,0%	0,7%	0,7%	1,0%
(80,8%)	(15,1%)	(1,6%)	(1,9%)	(0,6%)

Siffrorna liknar fjorårets siffror med en liten ökning av de elever som anser sig ibland bli retade, samtidigt som andelen elever som svarar ofta, varje dag minskat. En anledning kan dock vara att frågan var lite annorlunda ställd ifjor d.v.s. ”Brukar någon reta eller slå dig i skolan?”. I årets enkät har vi valt att ställa ett antal följd frågor vars svar sedan analyseras i antimobbinggruppen och av mentorerna i varje klass för arbete under livskunskapslektioner.

Följdfrågorna var:

- Om du blir retad, vet du varför? Vad säger de som retas?
- Berättar du för någon vuxen? Om svaret är JA – för vem? Om svaret är NEJ – varför berättar du inte?

4a. Har du känt dig utfrusen av klasskamrater?

Aldrig	Ibland	Ofta	varje dag	Inget svar
85,7%	11,6%	0,6%	0,6%	1,5%
(86,5%)	(10,6%)	(1,3%)	(1,0%)	(0,6%)

Resultatet från i fjor ligger kvar på samma nivå som i fjor. Viktigt att vi hittar dessa elever och kontakter tas med antimobbingteamet.

4b. Förekommer det våld, utfrysning, mobbning på skolan som personalen inte känner till? (Ny fråga för året)

Ja	Nej	Vet inte	Inget svar
20,2%	13,8%	62,7%	3,3%

Följdfråga vars svar skickats till antimobbinggruppen och respektive klass mentorer:

- Om JA – berätta

5a. Brukar du reta eller slå någon i skolan?

Aldrig	Ibland	Ofta	Varje dag	Inget svar
86,1%	11,2%	0,8%	0,8%	1,1%
(87,1%)	(10,7%)	(0,3%)	(1,3%)	(0,6%)

Viktigt att fortsätta uppmärksamma de elever som retar och slår sina skolkamrater och meddelar elevernas mentorer. Samtal sker med eleven, vid upprepat beteende kontaktas elevens föräldrar.

Följdfrågorna var:

Fråga 5b och c besvaras endast om du svarat ”ibland, ofta, varje dag” på fråga 5a.

- Varför gör du det? - elevsvar är lämnade till antimobbingteamet samt till mentorer.
- Hur känner du dig efteråt, när du gjort någon illa? – elevsvar till antimobbingteamet samt till mentorer.

6a. Har du, om du vill, någon att vara tillsammans med på rasterna?

Aldrig	Ibland	Ofta	Varje dag	Ej svarat
1,5%	4,6%	6,4%	86,3%	1,2%
(2,5%)	(8,4%)	(10%)	(79,1%)	

6,1% av eleverna anser sig aldrig eller endast ibland ha någon att umgås med på rasterna. En minskning från i fjor men det rör sig ändå om 20 elever. Mentorer bör via mentorssamtal försöka uppmärksamma de elever som känner sig utanför. Även rastvakter, fritidsledare och antimobbingteam bör försöka fånga upp de elever som ofta tillbringar sina raster ensamma. Kontakt med mentor bör göras vid alla fall då man misstänker att en elev känner sig ensam och övergiven. Positivt är dock den ökning som vi kan se när det gäller de elever som anser att de alltid har någon att vara tillsammans med på rasterna om så önskas.

6b. Har du vänner i klassen? (Ny fråga för året)

Inga	En	2-3	Många	Ej svarat
0,9%	1,8%	7%	89,1%	1,2%

7. Hur ofta används fult språk i skolan?

Aldrig	Ibland	ofta	Varje dag	Ej svarat
3,8%	18,3%	21,4%	55%	1,5%
(8%)	(22,8%)	(24,4%)	(44,8%)	

	Aldrig/Ibland	Ofta/Varje dag	Ej svarat
Åk 6	47,1%	50%	2,9%
Åk 9	23,2%	75,6%	1,2%

8. Hur ofta används fult språk under lektioner?

Aldrig	Ibland	Ofta	Varje dag
15,6%	46,5%	22%	14,7%
(22,9%)	(44,9%)	(21,1%)	(11,1%)

Åk 6	Aldrig/Ibland	Ofta/Varje dag
	82,9%	17,1%
	(84,9%)	(15,1%)

Åk 9	54,9%	43,9%
	(48%)	(52%)

Det finns fortfarande en markant skillnad mellan åk 6 och åk 9. Men samtidigt ser vi att andelen elever som säger sig aldrig/ibland uppleva fult språk på sina lektioner har ökat i åk 9. Detta innebär att den ökning som vi generellt sett ser inte sker i åk 9 utan i övriga årskurser.

9. Hur ofta används fult språk under raster?

Aldrig	Ibland	Ofta	Varje dag	Inget svar
3,7%	22,3%	21,4%	51,7%	0,9%
(7,1%)	(21,2%)	(27%)	(44,4%)	(0,3%)

10. Hur ofta märker du av att skolans personal reagerar på fult språk d.v.s. säger till att det inte är ok?

Alltid	Ofta	Ibland	Aldrig	Inget svar
16,4%	20,1%	51,9%	10,1%	1,5%
(17%)	(24,2%)	(45,8%)	(13%)	

En fortsatt satsning mot det negativa språkbruket måste ske. 73,1% (69,2%) av eleverna anser att fult språk används ofta eller varje dag i skolan. En övervägande del av det fula språket sker under raster. Nolltolerans är ett måste att arbeta emot. Personalens reaktion mot elevernas språkbruk måste klart förbättras. 62% (58,8%) av eleverna upplever att personalen endast ibland eller aldrig reagerar på fult språk. Detta är en alldeles för låg siffra och arbetet måste fortsätta.

11. Brukar du skolka?

Aldrig	Ibland	Ofta	Varje dag	Inget svar
86,6%	10,4%	0,9%	1,2%	0,9%
(85,2%)	(12,2%)	(1,3%)	(1,3%)	

2,1% (2,6%) av eleverna skolkar ofta eller varje dag. Mentorerna ansvarar tillsammans med föräldrarna för att minska andelen elever som väljer att skolka.

Följande tre frågor redovisas enligt följande:

Om du skolkar, varför brukar du göra det - elev svar är lämnade till antimobbingteamet samt till arbetslagen.

Finns det någon i din klass som man ofta är dum mot och i så fall vem - elevsvar är lämnade till antimobbingteamet.

Finns det något ställe på skolan som personalen måste bättre uppsikt över p.g.a. riskerna för mobbing och trakasserier - elevsvar lämnade till arbetslagen samt ska diskuteras på en personalkonferens.

Fråga 15-19 är nya frågor kopplade till de 5 diskrimineringsgrunderna.

Resultaten från frågor 15-19 kommer att skickas till respektive arbetslag och kopplas till läsåret 2009/10:s likabehandlingsarbete.

15. Upplever du att pojkar och flickor behandlas olika på skolan – av personal, elever?

Av personal:	Aldrig 49,2%	Ibland 26,3%	Ofta 11,3%	Varje dag 7,6%	Inget svar 4,9%
Av elever:	51,4%	22,9%	14,1%	6,1%	5,2%

Svaren på fråga 15b och c skickas till antimobbinggruppen och till arbetslagen för fortsatt diskussion och som underlag för det fortsatta likabehandlingsarbetet. Frågorna skulle endast besvaras om fråga 15a besvarats med ibland, ofta, varje dag.

15b. Ge exempel på tillfällena då pojkar och flickor behandlas olika.

15c. Varför tror du att pojkar och flickor behandlas olika?

16a. Upplever du att det finns elever som inte behandlas likvärdigt p.g.a. att de kommer från ett annat land – av personal, elever?

Av personal:	Aldrig 79,9%	Ibland 10,4%	Ofta 2,1%	Varje dag 1,8%	Inget svar 5,8%
Av elever:	68,8%	18,3%	4,3%	3,7%	4,9%

Svaren på fråga 16b och c skickas till antimobbinggruppen och till arbetslagen för fortsatt diskussion och som underlag för det fortsatta likabehandlingsarbetet. Frågorna skulle endast besvaras om fråga 16a besvarats med ibland, ofta, varje dag.

16b. Ge exempel på tillfällena då detta sker.

16c. Varför tror du att elever behandlas olika p.g.a. vilket land de kommer ifrån?

17. Upplever du att det finns elever som inte behandlas likvärdigt p.g.a. religions-tillhörighet eller annan trosuppfattning – av personal, elever?

Av personal:	Aldrig 84,2%	Ibland 5,2%	Ofta 1,2%	Varje dag 1,5%	Inget svar 7,9%
Av elever:	77,7%	11%	1,2%	1,8%	8,3%

Svaren på fråga 17b och c skickas till antimobbinggruppen och till arbetslagen för fortsatt diskussion och som underlag för det fortsatta likabehandlingsarbetet. Frågorna skulle endast besvaras om fråga 17a besvarats med ibland, ofta, varje dag.

17b. Ge exempel på tillfällena då detta sker.

17c. Varför tror du att elever behandlas olika p.g.a. deras religion eller trosuppfattning?

18a. Upplever du att det finns elever som inte behandlas likvärdigt p.g.a. deras sexuella läggning – av personal, elever?

Av personal:	Aldrig 85,4%	Ibland 4,9%	Ofta 0,6%	Varje dag 1,8%	Inget svar 7,3%
Av elever:	77%	8,9%	3,7%	3,1%	7,3%

Svaren på fråga 18b och c skickas till antimobbinggruppen och till arbetslagen för fortsatt diskussion och som underlag för det fortsatta likabehandlingsarbetet. Frågorna skulle endast besvaras om fråga 18a besvarats med ibland, ofta, varje dag.

18b. Ge exempel på tillfällen då detta sker.

18c. Varför tror du att elever behandlas olika p.g.a. deras sexuella läggning?

19a. Upplever du att det finns elever som inte behandlas likvärdigt p.g.a. funktionshinder – skada, sjukdom (som sjukdom räknas t.ex. även ADHD och läs- och skrivsvårigheter) – av personal, elever?

Av personal:	Aldrig 84,4%	Ibland 5,8%	Ofta 0,3%	Varje dag 1,5%	Inget svar 8,0%
Av elever:	70,6%	14,4%	4,0%	2,4%	8,6%

Svaren på fråga 19b och c skickas till antimobbinggruppen och till arbetslagen för fortsatt diskussion och som underlag för det fortsatta likabehandlingsarbetet. Frågorna skulle endast besvaras om fråga 19a besvarats med ibland, ofta, varje dag.

19b. Ge exempel på tillfällen då detta sker.

19c. Varför tror du att elever behandlas olika p.g.a. funktionshinder?

Utvärdering/revidering

Vårboskolans handlingsplan/likabehandlingsplan utvärderas och revideras inför varje nytt läsår och revideras vid behov. Rektor har yttersta ansvar att handlingsplan följs. Handlingsplan/likabehandlingsplan ingår i det demokratiska uppdraget liksom i kvalitetsuppföljningen enligt arbetsmiljölagen. Det demokratiska uppdraget skall utgöra grunden för all verksamhet i förskola och skola. Uppdraget att motverka kränkande behandling är en del av det demokratiska uppdraget. Detta hänger i sin tur samman med hela skolans verksamhet. Arbetet mot kränkande behandling bör ses i ett vidare sammanhang och skall omfatta alla på skolan.